

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

1843

Vragen van de leden **Luchtenveld** en **Hofstra** (beiden VVD) aan de ministers van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer over *de integriteit van bestuur bij de behandeling van bouw aanvragen*. (Ingezonden 10 juli 2003)

1

Is het u bekend dat in het algemeen overleg van 3 februari 1999¹ over de integriteit van bestuur een brief van de Bond van Nederlandse Architecten aan de orde is gesteld waarin werd gewezen op de praktijk in een aantal gemeenten dat ambtenaren van Bouw- en woningtoezicht zelf tekeningen maakten tegen vergoeding om die vervolgens later namens de gemeenten goed te keuren?

2

Is het u bekend dat de toenmalige minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties heeft toegezegd beëindiging van dergelijk handelen na te streven door «actiever te acteren in de richting van gemeentebesturen en gemeenteraden»?

3

Bestaan er in verscheidene gemeenten, bijvoorbeeld Lingewaal en Zederik, aanwijzingen voor het

voortbestaan van, uit een oogpunt van integriteit van de ambtelijke organisatie, verwerpelijke handelingen zoals het invullen van bouw aanvraagformulieren door ambtenaren? Zo ja, wat denkt u te ondernemen om hieraan een einde te (doen) maken?

4

Welke conclusie moet worden getrokken uit een recente publicatie², waarin staat dat jaarlijks het aantal onderzoeken van de Rijksrecherche afneemt en onderzoek zich bovendien concentreert op een aantal grote corruptiezaken? Indien de Rijksrecherche slechts bij uitzondering aan onderzoek naar malversaties bij bouwtekeningen en afgifte bouwvergunningen door gemeenten toekomt, welke instrumenten zet u dan aanvullend in om op decentraal niveau de integriteit van bestuur en ambtelijke organisatie te bevorderen?

5

Wat is uw reactie op het onderzoek van de hoogleraren H. van den Heuvel en L. Huberts waaruit naar voren komt dat gemeenten in Nederland hun integriteitbeleid verwaarlozen?³

¹ Kamerstuk 24 655, nr. 6.

² Telegraaf, 24 juni jl.

³ Zoals beschreven in het NRC-Handelsblad, 25 juni jl.

Antwoord

Antwoord van minister **Remkes** (Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties), mede namens de minister van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer. (Ontvangen 1 september 2003)

1

Ja.

2

Het te voeren integriteitsbeleid is primair een verantwoordelijkheid van iedere overheidsorganisatie zelf. Bij het Rijk berust een coördinerende verantwoordelijkheid voor de integriteit als onderdeel van de zorg voor de kwaliteit van het openbaar bestuur. In dat kader worden bijvoorbeeld kaderregelingen gesteld en worden overheidsorganisaties waar nodig gestimuleerd tot het treffen van maatregelen. Het is ook in dat verband dat overleg geschiedt met koepelorganisaties als IPO en VNG. Bij een eerder overleg met de VNG heeft de toenmalige minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (Peper) gesproken over onder meer het vervullen van nevenfuncties en -activiteiten en dit in het bijzonder toegespitst op ambtenaren belast met bouwzaken. De gemeentelijke rechtspositie voorziet in voorschriften over de melding en registratie van nevenwerkzaamheden van

ambtenaren. Nevenwerkzaamheden waardoor de goede vervulling van de functie of de goede functionering van de openbare dienst niet zijn verzekerd, zijn niet toegestaan. De VNG ondersteunt en informeert gemeenten over de toepassing van deze voorschriften.

3

Bij de genoemde gemeenten zijn naar aanleiding van deze vragen ambtsberichten ingewonnen. Het gemeentebestuur van Zederik geeft in zijn antwoord aan dat het geen aanwijzingen heeft voor het bestaan van uit het oogpunt van integriteit van de ambtelijke organisatie verwerpelijke handelingen. Door de gemeente Lingewaal is naar aanleiding van de gestelde kamervragen intern nagegaan of de door de vragenstellers gesuggereerde verwerpelijke handelingen in de gemeente voorkomen. Dat is volgens het gemeentebestuur niet het geval. Voorzover men heeft kunnen nagaan worden er geen bouwvoorvragen door gemeenteambtenaren ingevuld, tekeningen gemaakt of andere werkzaamheden verricht m.b.t. de bouwvoorvragen die niet toelaatbaar zijn. Alleen indien burgers problemen hebben met het invullen van de formulieren, wordt hierbij assistentie verleend in de vorm van uitleg hoe deze ingevuld dienen te worden. Deze informatie wordt altijd verstrekt uit hoofde van de functie als ambtenaar bouw en woningtoezicht. Het gemeentebestuur geeft voorts aan deze kwestie hoog op te nemen en zou graag op de hoogte worden gebracht van de aanleiding voor de door de kamerleden gestelde vragen, zodat zij deze verder kunnen onderzoeken.

In het kader van het tweedelijns toezicht houdt de VROM-Inspectie toezicht op de correcte uitvoering en handhaving van de VROM-regelgeving en het beleid door gemeenten. Daartoe voert de VROM-Inspectie ondermeer jaarlijks bij een kwart van de gemeenten een VROM-breed gemeentebestuuronderzoek uit. Daarbij wordt onder meer een (beperkte) steekproef uitgevoerd op de verleende bouwvoorvergunningen. Landelijk gezien leveren de resultaten van deze gemeentebestuuronderzoeken geen aanwijzingen voor grootschalige misstanden bij het verstrekken van bouwvoorvergunningen. Wel zijn bij de VROM Inlichtingen- en

Opsporingsdienst (IOD) enkele signalen bekend over niet toelaatbare nevenactiviteiten door gemeenteambtenaren, zoals het hebben van een eigen adviesbureau op het terrein van de Ruimtelijke Ordening en/of Woningwet. Momenteel vindt er nader onderzoek plaats naar deze signalen. Indien er geen sprake is van een vermoeden van mogelijk strafbaar handelen, dan ligt de verantwoordelijkheid bij de betreffende gemeente. Indien er wel vermoeden bestaat van strafbaar handelen, dan wordt dit voorgelegd en besproken met het Openbaar Ministerie. In overleg met de officier van justitie wordt daartegen zonodig strafrechtelijk opgetreden door de VROM-IOD en/of de Rijksrecherche. Ten aanzien van de gemeenten Zederik en Lingewaal zijn er geen signalen over het niet integer handelen van gemeenteambtenaren. In de gemeente Zederik is onlangs door de VROM-Inspectie een VROM-breed gemeentebestuuronderzoek uitgevoerd. Bij de steekproef op de verleende bouwvoorvergunningen, zijn geen aanwijzingen naar voren gekomen dat gemeenteambtenaren bouwvoorvraagformulieren invullen. Ook ten aanzien van de gemeente Lingewaal bestaan er bij de VROM-Inspectie momenteel geen aanwijzingen voor het voorkomen van dergelijke handelingen. Conform de jaarplanning van de VROM-inspectie, zal er in de tweede helft van 2003 een VROM-breed gemeentebestuuronderzoek in Lingewaal worden uitgevoerd.

4

De terugloop van het aantal onderzoeken van de rijksrecherche heeft met name te maken met een scherpere selectie van zaken als gevolg van de per 1 februari 2002 in werking getreden aanwijzing taken en inzet rijksrecherche.¹ Een belangrijk criterium bij de selectie van zaken is of een onderzoek evengoed op een onpartijdige wijze door een andere opsporingsinstantie kan worden verricht. Dit criterium heeft er toe geleid dat de rijksrecherche minder corruptieonderzoeken heeft aangenomen. Het percentage corruptieonderzoek is, in vergelijking met vorig jaar, stabiel. Zoals eerder gemeld, voert de VROM-Inspectie jaarlijks bij een kwart van de gemeenten een VROM-breed gemeentebestuuronderzoek uit. Thans wordt gewerkt aan een hoofdstuk

«strafrechtelijke handhaving», ten behoeve van de handleiding gemeentebestuuronderzoeken. Voor de gemeentebestuuronderzoeken is er tevens een meldingsformulier opgesteld, waarin signalen over mogelijke malversaties met bouwvoorvragen en/of -vergunningen, alsmede integriteitskwesties kunnen worden gemeld bij de VI-dienstleiding en de VROM-IOD. Bezien wordt dan of een (strafrechtelijk) onderzoek wordt opgestart.

Het bovenstaande laat onverlet het belang om in algemene zin op decentraal niveau de integriteit van bestuur en ambtelijke organisatie te bevorderen. Voor deze maatregelen en beleidsvoornemens zouden wij willen verwijzen naar de Nota Integriteitsbeleid openbaar bestuur en politie waarover aanstonds met de Tweede Kamer gesproken zal worden.²

5

Integriteit vereist voortdurende alertheid. Onderzoeken naar het integriteitsbeleid bij de overheid zijn dan ook toe te juichen. In het onderhavige onderzoek hebben studenten Bestuurskunde van de Vrije Universiteit Amsterdam – onder supervisie van genoemde hoogleraren – een onderzoek gedaan naar het integriteitsbeleid bij een aantal gemeenten. Daarbij is overigens door de onderzoekers aangegeven, dat de selectie van de gemeenten niet een representatieve afspiegeling kan worden geacht. Toch geeft het onderzoek naar onze mening een leerzaam beeld van gemeentelijk integriteitsbeleid in de praktijk. De conclusies die de onderzoekers trekken, liggen daarbij veel genuanceerder dan de vragenstellers doen veronderstellen. Geconstateerd wordt dat het thema integriteit in vrijwel alle gemeenten meer of minder prominent op de bestuurlijke agenda staat. Ook zijn veel maatregelen getroffen om de integriteit van de gemeentelijke organisatie te waarborgen. Het is echter volgens de onderzoekers nog de vraag of het integriteitsbeleid ook werkelijk in de gemeenten leeft. Het thema integriteit zou nog geen integraal onderdeel uitmaken van de gemeentelijke cultuur. Een meer daadkrachtige opstelling is vereist. Als gezegd, achten wij onderzoeken als deze nuttig en een aansporing voor gemeenten en andere overheidsorganisaties om het eigen

integriteitsbeleid tegen het licht te houden. In dit verband zouden wij willen wijzen op het in de nota Integriteitsbeleid openbaar bestuur en politie aangekondigde voornemen om de werking van het integriteitsbeleid bij de diverse tot het openbaar bestuur en de politie behorende overheidsorganisaties te inventariseren. Het systematisch vergaren van informatie over de stand van het integriteitsbeleid leidt tot bewustwordingsprocessen, maakt mogelijke lacunes zichtbaar en bevordert de verdere implementatie van beleidsmaatregelen. De Tweede Kamer zal over de uitkomsten van deze inventarisatie geïnformeerd worden.

---

¹ Aanwijzing taken en inzet rijksrecherche, Staatscourant 2002, nr. 15.

² Kamerstuk 28 844, nr. 2.